

Ari Koponen ps

Kirjallinen kysymys omaishoitajien jaksamisen varmistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

THL:n helmikuisen selvityksen mukaan 80 % omaishoitajista tekee lähes ympärivuorokautisesti sitovaa omaisen hoitotyötä. Hoitotilanteen raskaudesta riippuen omaishoitajalla on oikeus kahden tai kolmeen vapaavuorokauteen kuukaudessa. Kuntien on lain mukaan huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana.

Tällä hetkellä vapaa-oikeus myönnetään, kuten laki määrää, mutta käytännön järjestelyt kunnissa ovat niin heikot, että 47 % omaishoitajista jättää lakisääteiset vapaansa pitämättä. Jo vuosien ajan omaishoidosta tehdyissä selvityksissä on saatu samansuuntainen tulos.

Syitä on useita: kunnat eivät lain velvoitteista huolimatta järjestä sopivaa sijaishoitoa hoidettavalle vapaapäivien ajaksi ja palvelusetelin käyttö vapaapäiväjärjestelynä ei toimi tyydyttävästi, sillä palvelusetelin arvo jää usein niin alhaiseksi, että se riittää vain osaan niistä palveluista, joita lakimääräisten vapaapäivien viettäminen edellyttäisi. Kunnissa ei myöskään aina välttämättä ole laadukkaita paikkoja, joihin omaishoitaja voi hoidettavan turvallisesti jättää, eikä hoidettava halua laitoshoidon vapaan ajaksi. Omaishoitajat ovat myös raportoineet, että kotijakso on vapaan jälkeen hankalampi, ja vapaat jäävät siksi käyttämättä.

Kuntien säästäessä omaishoidon määrärahoissa omaiset uupuvat kotioloissa. Hoitoa tarvitaan niin paljon, ettei omaishoitaja pysty itse lepäämään. Tällä hetkellä sijaishoidon maksu vapaavuorokausilta on korkeintaan 11,40 euroa vuorokaudessa. Omaishoitajien Facebook-ryhmässä tehdyn kyselyn (10/2019) mukaan omaishoitajat toivoisivat nykyisten palkkioiden korotuksen lisäksi nimenomaan maksuttoman sijaishoidon vapaapäivien ajaksi tai pitämättömiltä vapaapäiviltä edes rahallisen korvauksen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä toimilla varmistetaan omaishoitajien jaksaminen työssään ja huolehditaan nykyistä paremmin lakisääteisten lomien pitämisestä?

Helsingissä 5.11.2019

Ari Koponen ps